

1600 ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΜΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΜΟΡΦΗΣ

Σοφία Ράλλη - Καθαρείου: Ο θάνατος τής Υπατίας στην Αλεξάνδρεια: Το τίμημα για την Ελευθερία

ΚΕΙΜΕΝΟ: ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΗΣ.
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ΓΙΑΝΝΗΣ ΔΡΑΜΙΤΙΝΟΣ

Οι φίλοι τής φίλης και συνεργάτιδός μας, Σοφίας Καθαρείου, γνωρίζουν πολύ καλά την αφοσίωσή της στην Υπατία (370-415 ή 416 μ.Χ.), την Ελληνίδα νεοπλατωνική φιλόσοφο, αστρονόμο και μαθηματικό, για την οποία αφιέρωσε ένα μεγάλο κομμάτι τής ζωής της σε έρευνες, δοκίμια και ένα θεατρικό έργο. Η ζωή και το τραγικό τέλος τής Υπατίας συγκίνησε τη Σοφία Καθαρείου από νεανική ηλικία με την ενθάρρυνση τού καθηγητή Θεολογίας πατέρα της και τής μητέρας της που τής χάρισαν όλα τα εφόδια για το μέλλον της σαν επιστήμων σε καίριες επαγγελματικές θέσεις, αλλά και σαν άνθρωπος τού πνεύματος με πλούσιο συγγραφικό έργο σε όλους σχεδόν τους τομείς τής λογοτεχνίας και με πλούσια κοινωνική δράση.

Την περασμένη Παρασκευή, η Σοφία Καθαρείου είχε την ευκαιρία να προβάλει την Υπατία «της», στο Πανεπιστήμιο NNO με πρωτοβουλία τού Τμήματος Ελληνικών Σπουδών και τού Ιδρύματος Ελληνικών Σπουδών, μπροστά σε ένα μεγάλο μεικτό ακροατήριο. Στην ομιλία της, η εκλεκτή λογοτέχνης μίλησε με πολλή τρυφερότητα για τους μέντορες γονείς της και ευχαρίστησε την κοσμήτορα τού Τμήματος Τεχνών και Κοινωνικών Επιστημών στο Πανεπιστήμιο NNO, Professor Eileen Baldry, τον πρόεδρο τού Ιδρύματος Ελληνικών Σπουδών, Κώστα Βερτζάγια, που χρηματοδότησε τη σημαντική αυτή πνευματική εκδήλωση, την Δρ Ευφροσύνη Δελιγιάννη, που είναι και η Διευθύντρια των Ελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Νέας Νότιας Ουαλίας και είχε την εποπτεία για την οργάνωση τής εκδήλωσης, την κυρία Σού Κούζιου, Διευθύντρια του Παραρτήματος της Bank of Sydney, τα τυπογραφεία Blink Print, την Παρούλα και την κόρη της Νικόλ Θέρμπαν που χορογράφησαν μια άψογη παρουσίαση τού χορευτικού τους συγκροτήματος, καθώς την Αθανασία Κώστα, για την εντυπωσιακή απαγγελία χορικού από το θεατρικό έργο της Καθαρείου ΥΠΑΤΙΑ. Η Αθανασία Κώστα είναι βραβευμένο σπάνιο ταλέντο ηθοποιίας στο παροικιακό θεατρικό σπέρμα που, δυστυχώς, δεν έχουμε την ευκαιρία να απολαμβάνουμε συχνά. Η ομιλία της Σοφίας Καθαρείου

δόθηκε στα Αγγλικά. Με την ευκαιρία, να τονίσω πως θα πρέπει να δίδονται στα Αγγλικά περισσότερες ομιλίες που αφορούν στην Ελλάδα, τον πολιτισμό της, αλλά και στα εθνικά προβλήματά της, Μακεδονικό και Κυπριακό, όχι μόνο για τα παιδιά και εγγόνια μας που πρώτη γλώσσα τους είναι τα Αγγλικά, αλλά και ξενόγλωσσους που θέλουμε να ελκύσουμε κοντά στην πατρίδα μας. Ειδικά με την οικονομική και κοινωνική κρίση που ζουν τ' αδέρφια μας στην πατρίδα, είναι απαραίτητο να ενημερώνουμε τούς «ξένους» με την πραγματικότητα με ομιλίες στα Αγγλικά και σε δικούς τους ευπρόσιτους χώρους. Μελετημένη, με ευγλωττία και με τέλεια γνώση τής Αγγλικής, η Σοφία Καθαρείου, παρουσίασε την Υπατία σαν τη σπουδαία γυναίκα επιστήμονα, απελευθερωμένη από μισογυνικές παραδόσεις, που διέπρεψε διδάσκοντας δημόσια για τον Πλάτωνα και τον Αριστοτέλη, αποδεικνύοντας την εκπαίδευσή της στη φιλοσοφία και στη ρητορική.

Για τους αναγνώστες μας που έχασαν την ευκαιρία ν' ακούσουν τη Σοφία Καθαρείου ή να διαβάσουν δοκίμιά της, η Υπατία ήταν κόρη του μαθηματικού και αστρονόμου Θέωνα, που έλαβε με τις φροντίδες του πατέρα της πολύ καλή εκπαίδευση αρχικά στα Μαθηματικά και αργότερα στη Φιλοσοφία όταν ταξίδεψε στην Αθήνα και στην Ιταλία. Στην Αθήνα παρακολούθησε μαθήματα στη νεοπλατωνική σχολή του Πλούταρχου του Νεότερου και της κόρης του Ασκληπιγένειας αλλά μαθήτευσε και κοντά στον Ιεροκλή. Επιστρέφοντας στην Αλεξάνδρεια, επικεφαλής της εκεί σχολής των Πλατωνιστών (400 μ.Χ.), δίδαξε φιλοσοφία και μαθηματικά

και αποτέλεσε πόλο έλξης για τους διανοούμενους της εποχής. Δυστυχώς παρότι η ίδια η Υπατία υπήρξε πολυγραφοτάτη κανένα από τα έργα της δεν σώζεται και έχουμε μόνο αναφορές για αυτά. Πολλοί από τους μαθητές της ανήκαν στους ανώτατους κύκλους της αριστοκρατίας της πόλης και έγιναν σημαντικές προσωπικότητες, όπως ο Πρίγκιπας Κυρήνης Συνέσιος, μετέπειτα Επίσκοπος Πτολεμαΐδας και ο έπαρχος της Αλεξανδρείας Ορέστης.

Με τον Συνέσιο διατηρούσε σταθερή αλληλογραφία, τμήματα της οποίας έχουν σωθεί και αποκαλύπτουν τον τεράστιο θαυμασμό που έτρεφε ο Επίσκοπος για την Υπατία. "... Ακόμα και αν υπάρχει απόλυτη λήθη στον Άδη, ακόμα και εκεί θα σε θυμάμαι αγαπητή Υπατία", έγραφε στις επιστολές του. «Υπατία». Η Υπατία ήταν εξίσου σεβαστή και από τους Χριστιανούς, οι οποίοι την χρησιμοποιούσαν ως παράδειγμα αγνότητας. Η ίδια επηρεάστηκε φιλοσοφικά από τους νεοπλατωνικούς Πλωτίνο και Ιάμβλιχο.

Για τον θάνατό της υπάρχουν πολλές θεωρίες για το ποιος ήταν υπεύθυνος και ποια ήταν τα κίνητρα. Η δολοφονία της είναι ίσως και ο λόγος που η Υπατία έμεινε αθάνατη στο πέρασμα των αιώνων. Πολλοί θεωρούν υπαίτιο για τον θάνατό της τον Πατριάρχη Αλεξανδρείας Κύριλλο και τις διαταγές του για την «κάθαρση» της Αλεξανδρείας από τους Ειδωλολάτρες/Παγανιστές. Η πιο αξιόπιστη πηγή για τον θάνατό της είναι από τον Σωκράτη τον Σχολαστικό, που έγραψε για την περίπτωση αυτή, 25 περίπου χρόνια αργότερα. Εκείνη την περίοδο, υπήρχε πολύ ένταση και μίσος μεταξύ των Εβραίων και των Χριστιανών της Αλεξανδρείας: εί-

ναι η εποχή όπου ο έπαρχος Ορέστης και ο Πατριάρχης Κύριλλος (γνωστός από τον σκληρό τρόπο με τον οποίο διαχειρίστηκε τον αιρετικό Νεκτάριο) βρίσκονταν σε αντιπαράθεση. Περίπου 500 μοναχοί έφτασαν στην πόλη για να ταχθούν στο πλευρό του Πατριάρχη Κύριλλου. Κατηγόρησαν τον Ορέστη (ο οποίος ήταν βαπτισμένος χριστιανός) ότι είναι ειδωλολάτρης και ότι έκανε θυσίες στους Έλληνες θεούς σε αντίθεση με τον νόμο του Θεοδοσίου που απαγόρευε κάθε είδος ειδωλολατρίας. Όταν ένας μοναχός ονόματι Αμμώνιος θανατώθηκε, επειδή είχε πετάξει μία πέτρα στον έπαρχο, ο Κύριλλος και οι φανατικοί υποστηρικτές του, στράφηκαν ενάντια στην Υπατία, η οποία εξακολουθούσε να διδάσκει τις θεωρίες του Πλάτωνα και του Αριστοτέλη. Αποκαλώντας την ειδωλολατρική μάγισσα και ιέρεια, την έγδυσαν και την έσυραν μέχρι τον Καθεδρικό ναό, όπου την σκότωσαν γδέρνοντάς και διαμελίζοντας την με κοφτερά όστρακα. Το διαλυμένο σώμα της το μετέφεραν στο Κυνάριον όπου την έκαψαν.

* Ο αστεροειδής 238 Υπατία, που ανακαλύφθηκε το 1884, πήρε το όνομά του από την ιστορική αυτή μορφή.

Στην πνευματική εκδήλωση μίλησαν η Professor Eileen Baldry και ο πρόεδρος τού Ιδρύματος Ελληνικών Σπουδών, Κώστα Βερτζάγια και έληξε με τον επίλογο τής Δρ Ευφροσύνης Δελιγιάννη, διευθύντριας των Ελληνικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο NNO, η οποία έπλεξε το εγκώμιο τής Σοφίας Καθαρείου και ευχαρίστησε τους συντελεστές τής εκδήλωσης.

Μετά τις ομιλίες ακολούθησε κοκτέιλ πάρτι μέσα σε μια ευχάριστη ατμόσφαιρα.

Θερμά συγχαρητήρια στη Σοφία Καθαρείου για την πολύ ενδιαφέρουσα ομιλία της, στην Professor Eileen Baldry, στον πρόεδρο τού Ιδρύματος Ελληνικών Σπουδών, Κώστα Βερτζάγια, στη Δρ Ευφροσύνη Δελιγιάννη, την Παρούλα και Νικόλ Θέρμπαν με το χορευτικό συγκροτήμα τους, στην Αθανασία Κώστα, την Bank of Sydney και τη διευθύντρια στο παράρτημα Kingsford Ms Sue Couzios και το καλλιτεχνικό τυπογραφείο του Ν. Βαλή, Blink Print.

(Φωτογραφικό ρεπορτάζ στη σελίδα 23).